

8. časť (8,1–9,27)

TÝŽDNE A DNI...

Zase jedna repríza... (8,1–27)

POZNÁMKY K TEXTU:

- **Súzy** – „Místo není náhodné. Je blíže určeno starobylým údajem ,v élamské krajine' a hrálo po zničení babylónské říše Peršany důležitou roli; stalo se sídelním městem perských králů. Byla tam též silná židovská kolonie (srov. Est 9,18).“ (KKD)
- **Rieka Ulaj** – „O řece Ulaj se dozvídáme jen z Da 8. V blízkosti Šúšanu tekly dvě řeky: těsně při západní straně města Choaspes, nedaleko východní strany Eulaios. Podobnost názvu druhé nasvědčuje, že by zde mohlo jít o ni. To, že se Daniel nachází u řeky (srov. Ez 1,1 Ž 137,1 ale i Sk 16,13), patrně napovídá, že je na místě, kde židé konávali svá shromáždění. Vodu potřebovali ke kultickému očištěování.“ (KKD)
- **Zjavenia dvoch zvierat** – ako zistíme, symbolizujú svetové mocnosti. „To vše mělo význam pro Boží lid, který nežije izolovaně, ale uprostřed světového dění. Tento lid bude zasažen tím, co viděl Daniel dále. ... Zdá se, že symboly obou epoch, perské a řecké, mají astrologický základ. Podle astrologické geografie měla každá země své souhvězdí. Za souhvězdí Peršanů bylo považováno souhvězdí berana či skopce. Rekové jsou zastoupeni tou částí veleříše, jejíž pozdější vládcové nejpronikavěji zasáhli do dějů Božího lidu, totiž Sýrií, za jejíž souhvězdí byl považován kozoroh.“ (KKD)
 - **Toto je dobré uvedomiť si aj dnes:** Možno by sa nám niekedy páčilo proste sa uzatvoriť pred „svetom“ a žiť, akoby ho nebolo. Pápež Ján Pavol II. to označuje za veľké pokušenie (nielen) dnešnej doby: „pokušenie koncentrovať svoj záujem na cirkevné služby a úlohy tak silne, že sa prakticky často dišpenzujú od svojej zodpovednosti v povolaní, v

spoločnosti, vo svete hospodárstva, kultúry a politiky“ (Christifideles laici 2).

- **Ježiš o tom hovorí:** „*Dal som im tvoje slovo a svet ich znenávidel, lebo nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta.* ¹⁵ *Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich ochránil pred Zlým.* (Joh 17:14-15 SSV)“ Byť kresťanom neznamená izolovať sa od sveta, ale byť vo svete, ale nie zo sveta, byť aj uprostred sveta tým, čím kresťan je: Božím snom (dcérou).
- Danielovo videnie nielen že ukazuje, že nie je možné žiť izolované od sveta, v ktorom žijeme, ale že **ak na to aj náhodou sami zabudneme**, „svet“ sa nám rýchlo „pripomenie“... ☺
- **Maličký roh** – „*Titánství panovníka, jehož symbolem je onen maličký roh, bude nesmírné. Bude chtít vládnout nejen na zemi, ale i na nebi, rozhodovat ve věcech lidských, ale i božských.* Proto se bude vměšovat do kultů porobených národů a zavádět v nich své pořádky. Ve své bezmezné pýše, *srazí část hvězd na zem a rozštape je'.* Je nesnadné rozhodnout, zda jsou hvězdami míňeny symboly božstev (srov. Am 5,26) nebo podrobení panovníci (srov. Nu 24,17 Mt 2,2). Spíše jde jen o obrazné vylíčení králové zpupnosti, ve které se stavěl přímo nad Boha (srov. Da 11,36). Titánský vladař se dokonce odváží vystoupit i proti „veliteli toho zástupu“, kterým je míňen sám Hospodin. Toho srazit nedokáže, ale pokusí se odstranit jeho uctívání na zemi. Zakáže oběti, Hospodinův chrám vydrancuje a zasvětí jinému božstvu; ctitele Hospodinovy („zástup“ ve v. 12) bude nutit ke vzpouře proti Hospodinu. Boží pravdu tlumočenou Zákonem prohlásí za neplatnou. *Na čas se mu bude dařit*, nestihne ho hned žádný trest, dokonce se bude zdát, že své rouhavé dílo se zdarem dokončí.“ (KKD)
- **Dokedy?** – „*Číslo 2.300 je nejspíše součet pravidelných večerních a ranních obětí* (den začínal večerem) tedy 1 150 dní, což je zhruba tři roky a dva měsíce. Je pravděpodobné, že se v něm skrývá doba od znesvěcení jeruzalémského chrámu do jeho opětného posvěcení, a zřejmě chce vyjádřit, že hrozné dílo za nedlouhý čas ztroskotá a svého cíle nedojde (srov. vk 7,23-27).“ (KKD)
- **Gabriel** – „*V tom jménu slyšíme názvuk na výraz „muž“; lze je přeložit bud' jako „muž Boží“ nebo „Bůh je mocný“ (sloveso g-b-r = být mocný).* V knize Daniel se setkáváme s ojedinělým jevem ve Starém zákoně, že jsou zde uvedena jména nebešťanů či andělů. Kromě Gabriela, jehož jméno se vyskytuje ještě v 9,21, je jmenován **Míkael** (Michael, K; 10,13.21 a 12,1). Zatímco Míkael vystupuje jako ochránce Božího lidu, Gabriel je zprostředkovatel Božího zjevení nebo zjevovatel Boží vůle (srov. též L 1,19.26).“ (KKD)
 - „*V mimokanonické literatuře se setkáváme ještě s dalšími jmény andělů. Míkael a Gabriel patří mezi sedm archandělů, vůdců andělských sborů. Jsou jmenováni i v Novém zákoně.*“ (KKD)

- **Konečný čas** – nemyslí sa tým „koniec sveta“, či „posledné dni“, ale čas, ktorý nie je neobmedzený a o ktorom hovoria nasledujúce verše: „¹⁹ a vravel: "Hľa, ja ti oznamím, čo sa stane na konci hnevu, lebo sa vzťahuje na konečný čas. ²⁰ Dvojrohý baran, ktorého si videl, sú králi: médsky a perzský. ... (Dan 8:19-20 SSV)“. Kralická biblia to prekladá výstižne: „nebo v času uloženém vidění toto se naplní (Dan 8:17 BKR)“
- **Na konci hnevu** – „vidění ohlašuje velmi těžkou dobu pro lid. Obrat .hrozný hněv' znamená takové Boží rozhoreni, v němž Bůh již nehodlá dále snášet nepravost a hřich, a potrestá je(srov.Ž38,4 Iz 10,5 13,5 Jr 10,10 Na 1,6 Abk 3,12). Trápení a protivenství nepřichází na lid pro nic za nic, ale za jeho hřich. Bůh si tak svůj lid pročišťuje.“ (KKD)
- **Král s bezočivou tvárou** – „Nástrojem Božího hněvu bude tentokrát „král nestoudný " (v. 23) z ,řeckých vládců'. Není jmenován, lze v něm však zřetelně rozpoznat Seleukovce **Antiocha IV. Epifana**. Ale vidění nehovoří jen o něm. Líčí též **dobu před jeho vystoupením**, v níž může lid okoušet Boží trpělivost; události, které se kolem dějí, vyzývají lid k pokání.“ (KKD)
- **Na konci ich kralovania** – „Slova „ke konci jejich kralování" neznamenají konec Seleukovské říše, nýbrž ohlašují vyvrcholení událostí, případně skončení nadvlády Seleukovců nad zemí Božího lidu.“ (KKD)
- **Ked' hriesci doplnia mieru** – „nemyslí na nepřátele Božího lidu (anebo, pokud na ně myslí, tedy až v druhé řadě), nýbrž na **nevěrné a neposlušné z Božího lidu a jeho představitele, kněze a učitele**, kteří hledají svůj prospěch a hašteřivostí a proradností byli **svùdci a ne vùdci lidu**.“ (KKD)
- **Uzavri videnie, lebo sa vzťahuje na mnohé dni...** – „Příkaz utajit výklad o trvání stanovené doby (v. 13n) chce zabránit svévolnému a netrpělivému vypočítávání dat.“ (KKD) – ako hovorí aj Ježiš: „Vám neprislúcha poznat' časy alebo chvíle, ktoré Otec určil svojou mocou, ⁸ ale ked' zostúpi na vás Svätý Duch, dostanete silu a budete mi svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po samý kraj zeme. (Act 1:7-8 SSV)“

OTÁZKA DO PRAXE:

- Byť vo svete, ale nie zo sveta – ako by to malo vyzerat' v podaní farnosti?
- Ako sa nám to v súčasnosti darí?
- Čo a ako by sa dalo (malo) zmeniť?

Na inšpiráciu:

- *Ochrana a podpora ľudského života je prejavom účasti na kráľovskom poslaní Krista, a preto má mať charakter služby lásky, ktorá sa vyjadruje osobným svedectvom, rôznymi formami dobrovoľníctva, spoločenskej aktivity i politického zaangažovania.*

- Dôsledný realizmus lásky káže slúžiť Evanjeliu života aj rôznymi formami sociálnej činnosti a politickej zaangažovanosti
- Spoločenská úloha rodiny sa nevyčerpáva len plodením potomstva a jeho výchovou, hoci je to jej prvá a nenahraditeľná forma, ktorou sa prejavuje. Rodiny, či už jednotlivé alebo združené, sa preto môžu a majú venovať rôznym sociálnym službám, najmä na prospch chudobných a vôbec všetkých osôb a prípadov, ktoré sú mimo dosahu verejných orgánov sociálneho zabezpečenia. ... Sociálna úloha rodín sa má prejavovať aj vo forme politickej činnosti. Rodiny sa majú ako prvé zasadzovať o to, aby štátne zákony a inštitúcie nielen neurážali, ale pozitívne podporovali a chránili práva a povinnosti rodiny. V tomto zmysle si rodiny majú čoraz viac uvedomovať, že "hrajú hlavnú úlohu" v "rodinnej politike" a majú brať na seba zodpovednosť za pretvorenie spoločnosti. ... Sociálna a politická úloha patrí k tomu kráľovskému poslaniu či službe, na ktorej majú kresťanskí manželia účasť na základe sviatosti manželstva. S týmto poslaním dostávajú príkaz, ktorému sa nemôžu vyhnúť, a aj milosť, ktorá ich podopiera a podnecuje.
- Aj posledná synoda zdôrazňovala pastoračnú starostlivosť o laikov: "Je vhodné, aby sa seminarista stal schopným upozorniť a pripraviť veriacich laikov, najmä mladých, na rozličné povolania (manželstvo, sociálnu službu, apoštolát, pastoračné služby a zodpovednosť za pastoračnú činnosť, zasvätený život, angažovanosť v politickej a spoločenskej živote, vedeckú prácu, vyučovanie). Hlavne však treba v laikoch vzbudzovať a podporovať vedomie, že sú povolaní prenikať a premieňať svet svetlom evanjelia, pričom treba ich úlohu oceniť a rešpektovať."
- Vlastným poľom ich (laikov) evanjelizačnej činnosti je rozsiahly a zložitý svet politický, hospodársky a sociálny, ako aj svet kultúry, vied a umení, medzinárodného života a hromadných oznamovacích prostriedkov. ... Štýl a prostriedky na uskutočnenie politiky, ktorá chce mať za cieľ opravdivý rozvoj ľudí, sú dané v solidarite. Táto vzbudzuje aktívnu a zodpovednú účasť všetkých na politickej živote, počínajúc pri jednotlivých občanoch až po rozličné skupiny, od odborov až po strany: spoločne a jednotivo sme všetci adresátmi a protagonistami politiky. ... Každá činnosť, každá situácia, každá konkrétna povinnosť - ako napríklad kompetentnosť a solidarita v práci, láska a oddanosť v rodine a vo výchove detí, sociálna a politická služba, hlásanie pravdy na poli kultúry, sú privilegovanými príležitosťami pre "neustále uskutočnenie viery, nádeje a lásky".

(Ján Pavol II., rôzne dokumenty)

Fascinujúce proroctvo (9,1–27)

Modlitba vyznania

- **Pochopil z kníh počet rokov...** – totiž že „babylonské zajatie“ bude trvať sedemdesiat rokov a pomaly sa chýli ku koncu: „*aby sa naplnilo Pánovo slovo vyslovené Jeremiášovými ústami a aby zem mala do chuti sobotných rokov; cez celý čas spustošenia slávila sobotu, aby sa naplnilo sedemdesiat rokov.* (2Ch 36:21 SSV)“, „*A až uplynie sedemdesiat rokov, potresem babylonského kráľa i ten ľud - hovorí Pán - pre ich hriech, aj krajinu Chaldejcov a obrátim ju na večitú púšť.* (Jer 25:12 SSV)“

Je to modlitba podobná tej, ktorú sme počuli „z ohnivej pece“...

Fascinujúce mesiášske videnie

²⁴ *Sedemdesiat týždňov je určených pre tvoj ľud a pre tvoje sväté mesto, aby sa ukončil zločin a aby prestal hriech, aby sa uzmierila vina a priviedla sa večná spravodlivosť, spečatilo sa videnie a proroctvo a bol pomazaný Svätý svätých.* ²⁵ *Vedz teda a pochop: Od vyjdenia rozkazu, aby sa Jeruzalem znova postavil, až po pomazané knieža bude sedem týždňov a šesťdesiatdva týždňov; znova sa postaví ulica i múry v úzkosti časov.* ²⁶ *Po šesťdesiatich dvoch týždňoch zabijú pomazaného bez toho, že by mal (vinu). A ľud s kniežaťom, ktorý má prísť, zničí mesto a svätyňu; koniec toho bude pustošenie a po vojne bude predurčené ničenie.* ²⁷ *V jednom týždni však potvrdí zmluvu s mnohými a v polovici týždňa prestane obeta a žertva, v chráme však bude ohavné spustošenie a až do dovršenia a do konca potrvá spustošenie.*"

(Dan 9:24-27 SSV)

VYSVETLENIE:

- **Týždne symbolizujú roky:** „⁸ Počítaj aj sedem ročných týždňov, sedemkrát sedem rokov, takže čas siedmich ročných týždňov bude činiť štyridsaťdeväť rokov.“ (Lv 25,8).
- **Dekrét o obnove Jeruzalema:** r. 458 pr. Kr. (Artaxerxes vydal dekrét o návrate Židov domov a on povolil opevniť Jeruzalem)

- **7 týždňov** = 49 rokov obnovenia chrámu: od r. 458 pr. Kr. do roku 409 pr. Kr.
- **62 týždňov** = 434 rokov – to nás posúva do roku 26 po Kr. – čo je približne rok Ježišovho krstu v Jordáne (Ježiš mal 30 rokov a narodil sa v roku 5 – 7 pr. Kr.).
- **1 týždeň a ½ týždňa:** v priebehu 7 rokov potvrdí Zmluvu a ustanoví Novú obetu v polovici tohto týždňa (a preto stará ustane) – t.j. po 3,5 roku, teda asi v r. 29-30 po Kr. Archeológia vraví asi o r. 30 po Kr. Teda veľmi presne.

ZAKÁZANÉ PROROCTVO...

Židia tomuto proroctvu rozumeli – ako uvádzajú historici, práve v tomto čase očakávali príchod Mesiáša. Objavovali sa mnohí falošní „mesiáši“ – porov. „*Lebo prednedávnom povstal Teudas a hovoril, že on je niekým, a pridalo sa k nemu okolo štyristo mužov. No zabili ho a všetci, čo mu verili, boli rozprášení a zničení.*³⁷ Po ňom v dňoch súpisu povstal Júda Galilejský a strhol za sebou ľud. Aj on zahynul a všetci jeho stúpenci sa rozpŕchli. (Act 5:36-37 SSV)“ – a objavil sa nakoniec aj Ježiš.

Ked’že mnohí Židia a židovstvo ako také Ježiša ako Mesiáša neprijali – a nikto iný sa v tomto časovom okne neukázal! – **začala otázka tohto proroctva a jeho naplnenia byť veľmi nepríjemnou.**

- „*Velmi mě to zaujalo a zároveň jsem z toho byl zmaten. Proto jsem přinesl verše jednomu vzdělanému věřícímu, který mi vysvětlil, že sedmdesát týdnů let znamená 490 let (70 krát 7). Pak mi dal studii, která se zabývala obdobím po obnovení a znovuzbudování Jeruzaléma. Když se vezme v úvahu povolená odchylka mezi lunárním a solárním kalendářem, toto období se nebezpečně blíží době, kdy žil na zemi Ježíš. Zajímavá byla i vyváženosť toho verše. Říkalo se v něm, že bude Mesiáš „zahlazen“ a že budou město i svatyně zničeny „vévodom, který přijde“. Mohlo k tomu dojít v roce 70 po Kristu, kdy Titus zničil chrám a město Jeruzalém? Toto proroctví mi skutečně nasadilo brouka do hlavy. Jestliže musel Mesiáš dokázat, že je z rodu Davidova, aby byl uznán za Mesiáše, a Jestliže chrám se všemi rodokmeny byl zničen, nebylo by v budoucnosti pro každého nemožné dokázat, že je Mesiáš? Na tuto otázku by se dalo odpovědět následujícími způsoby: Bud’ byl už samotný koncept Mesiáše v životě Židů mýtem a Bible není pravdivá, nebo přišel Mesiáš před rokem 70 našeho letopočtu.“* (Stan Telchin, Žid, konvertita)

V židovskom Talmude sa tak nakoniec objavila kliatba, ktorá preklína každého, kto by sa usiloval porozumieť tejto často Danielovho proroctva! (Talmudic Law, str. 978, sek. 2, r. 28)

Namiesto toho začala židovská teológia hľadať vysvetlenie, prečo sa vlastne (z ich pohľadu) žiadny mesiáš neobjavil... Dodnes v tom nemá úplne jasno, jestvujú len rôzne zaujímavé teórie.

- „O několik okamžiků později jsem se znova přihlásil a zeptal jsem se rabbiho: „Mohl byste nám prosím říci o Mesiáši?“ „Co to je Mesiáš?“ odpověděl. Obecenstvo se opět rozesmálo. To už jsem věděl, že bude lepší v těchto tématech na tomto fóru nepokračovat. Po skončení besedy jsem šel za ním. Chvíli jsme si povídali a potom jsem mu řekl, jak jsem zklamaný jeho odpověďmi na moje otázky, že chci opravdu vědět více o duši a o Mesiáši. Rabbi se na mě náhle na chvíli zahleděl a pak řekl: „Řekněte mi, proč si myslíte, že bych na to mohl znát odpovědi?“ „Jste přece rabín.“ Zavrtěl hlavou. „Zdá se mi, že cím déle žiju, tím méně toho vím. Ve skutečnosti mám asi více otázek než vy.““ (Stan Telchin, Žid, konvertita)
- **napríklad:** Takzvaný "komunistický rabín" Moses Hesse, ktorý nazýval Marxa svojou modlou, ktorá "... zasadí stredovekému náboženstvu a stredovekej politike posledný úder", vystúpil s názorom, že "ideál židovského štátu je dielom dejinného vývoja a že sa židovský národ musí stať mesiášom ľudstva". (in mimi666.blog.cz)

Zaujímavý fakt proroctiev o Mesiášovi:

Celkovo sa v Starom Zákone nachádza súhrnné **456 mesiášskych proroctiev**, ktoré sa splnili na Ježišovi Kristovi!

- **Nie všetky sú jasným proroctvom v dnešnom zmysle.** Kresťania vnímali SZ ako jeden veľký predobraz Ježiša Krista – a tak rôzne zmienky, ktoré tvoria paralelu s Ježišovým životom a konaním, sa chápali ako predobraz a proroctvo.
 - **napríklad:** „V poslednej epizóde, ktorou je návrat do Nazareta (2, 19 – 23), pravdupovediac nie je priama a identifikateľná citácia – hoci autor ju ako takú uvádza. [Jozef s dieťaťom Ježišom a jeho matkou Máriou] ²³ ...sa usadil v meste, ktoré sa volá Nazaret, aby sa splnilo, čo predpovedali proroci: „**Budú ho volať Nazaretsky**“. Nazaret bolo bezvýznamné galilejské mestečko (odhaduje sa, že mohlo mať v tom čase cca 150 – 200 obyvateľov) a v hebrejskom Písme sa výslovne nespomína. Ba zdá sa, že v židovskej tradícii ani nemalo spojenie s Mesiášom. Môže však ísť o odkaz na Sdc 13, 7: „Povedal mi: „Hľa, počneš a porodiš syna. Preto teraz nepi víno ani iný opojný nápoj a nepožívaj nič nečisté! Lebo chlapec bude **zasvätený** [hebr. *nazir*] Bohu od materského lona až do dňa svojej smrti.““ Výrok upriamuje pozornosť na zvláštnu Božiu ochranu, pod ktorou je

Samson od okamihu počatia. Je to predobraz Ježišovho narodenia. Alebo za slovami evanjelistu možno vnímať mesiášsky citát Iz 11, 1: „Z pňa Jesseho vypučí ratolesť a z jeho koreňov výhonok [hebr. nezer] vykvetne“. V každom prípade, ide o minimálne zvukovú príbuznosť s názvom Nazaret.“ (Marek Vaňuš)

- Ale mnohé sú jasnou a jednoznačnou predpoved'ou.

Je neuveriteľným, neskutočným zázrakom, že sa vôbec na niekom niekedy všetky naplnili!

- *Pravdepodobnosť náhodného naplnenia len ôsmych z nich na jednom človekovi je $1:10^{14}$. Rovnaké množstvo jednoeurových mincí by pokrylo celé územie Slovenska do výšky troch metrov a predstavovalo by HDP Slovenskej republiky (z roku 2008) za neskutočných 13 314 rokov!*
- *Pravdepodobnosť náhodného naplnenia štyridsiatich ôsmych proroctiev je $1:10^{157}$ – čo je $10^{57} \times$ viac, než je počet jednotlivých atómov v celom našom Vesmíre!¹*

¹ porov. Lee Strobel, Kauza Kristus